

TÜRK DAMASI KURALLARI

Atila Zeybek
atila.zeybek@dama.org.tr

İÇİNDEKİLER

Taşların Yerleşimleri ve Oyunun Amacı	3
Amaç	3
Diziliş	3
Hamleler	3
Normal Taşların Hamleleri.....	3
Dama Taşının Hamleleri	3
Kurallar.....	4
Nezaket Kuralları	4
Kural Uygulama Örnekleri.....	5
Oyun Sonu.....	10
Galibiyet	10
Beraberlik	10

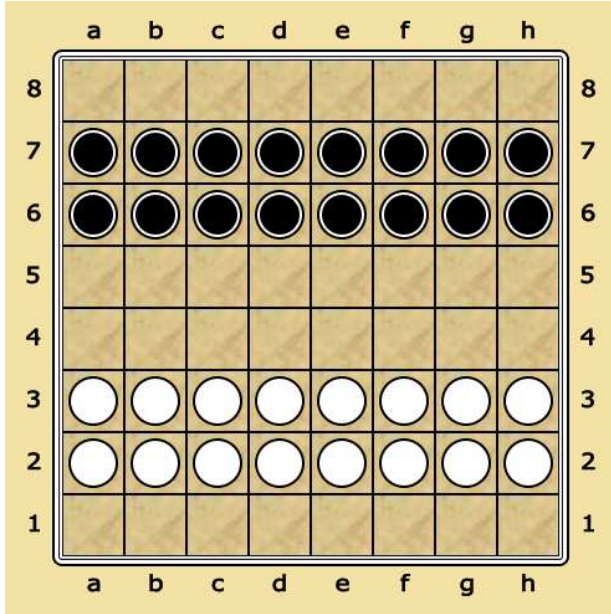
Taşların Yerleşimleri ve Oyunun Amacı

Amaç

Türk Damasında amaç, taş alma mecburiyetinden yararlanarak, oyun kurmak, pozisyon ve hamle avantajı elde etmek, rakibin taşlarını eksilterek rakibi zayıflatmak ve sonuç olarak rakibin tüm taşlarını alarak oyunu kazanmaktır. Taşların amacı sekizinci sıraya erişip her yöne hareket edebilen Dama Taşı niteliği kazanmaktır.

Diziliş

Dama taşları 16 beyaz 16 siyah taş ikişer sıralı olarak dizilir. Gerilerinde birer ve aralarında 2 şer kolon boş bırakılır.

Hamleler

Normal Taşların Hamleleri

Bir yoz (piyon) üç yöne doğru hamle yapabilir veya atlayabilir-sola yatay, sağa yatay ve direk. Bir yoz taş son sıraya ulaştığı zaman Dama niteliği kazanır.

Dama Taşının Hamleleri

Damaya çıkan yani dama olan taş yoz taşlardan farklı olarak sağa sola, ileriye, geriye hareket edebildiği bir kaç kare birden atlamak suretiyle "L" çizerek gezinebilir. Ancak bu hareketlerini yapabilmesi için her "L" çizişte bir veya birkaç taş alması gereklidir. İleriye veya geriye taş alarak hareket eden dama aynı sütun ve kolon üzerinde, ileriye taş almışsa geriye veya geriye taş almışsa ileriye ters dönüş yapamaz.

Kurallar

1-Her iki oyuncuda gerek kendisinin bastığı (Taşını istediği), gerekse hasmının verdiği taşların hepsini ilk hamlede almak mecburiyetindedir.

2-Eğer bir oyuncu iki tarafı taş almak kabul olan bir hamleye basar, (Taş isterse) ve taşların adetleri eşit olursa oyuncu dilediği taşı dilediği tarafa almakta serbesttir.

3-Ayrı ayrı taşları ile birkaç yerden taş almak mecburiyetinde bulunsa bile evvela en çok alınan taraftaki taşları toplamak zorunluluğundadır. Damaya çıkmış bir taş için dahi bu mecburiyet kesindir.

4. Bir oyuncu yerinden kaldırdığı taşı oynamak mecburiyetindedir. Asla geriye dönmek hamleden vazgeçmek ve taşı eski yerine getirme imkanı yoktur

5-Taş alarak damaya çıkıyorsa ve bitişikte taş varsa yoz taş gibi taş almaya devam eder. Taş almadan dama diyorsa (damaya çıkıyorsa) o taş orada kalır, taş alamaz. Yani damaya çıkan taş rakibin hamlesinden sonra DAMA vasfını kazanır.

Nezaket Kuralları

1-Taş istemelerinde (Taş basmalarda) rakibe "Senden X taş istiyorum." diye ikaz yapılmalı.

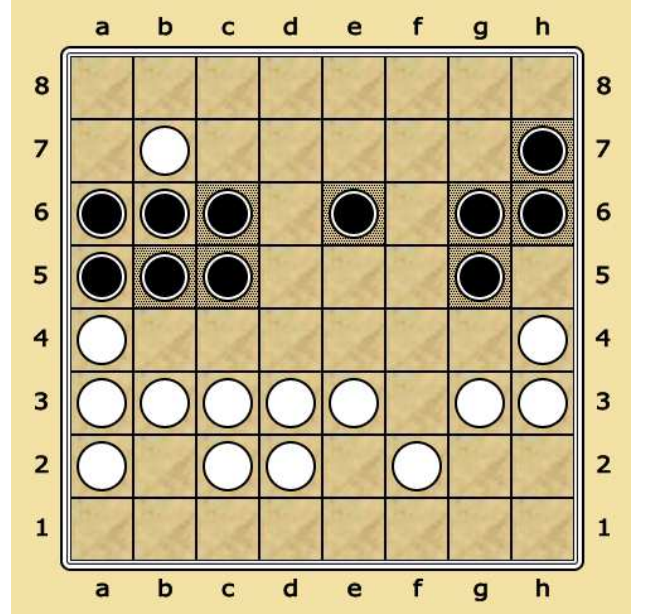
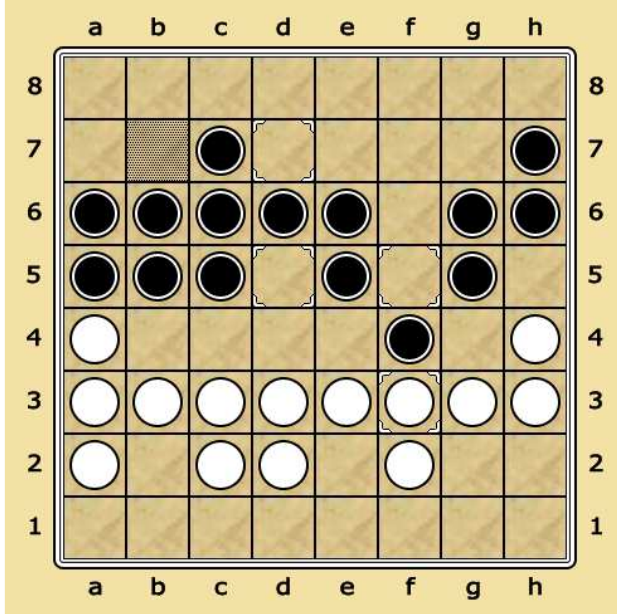
2-Taş sürerek damaya çıkılacaksa, Damaya çıkmadan bir önceki kareye taşımızı koyduğumuzda rakibe "Dama altı, bir eksik veya damaya çıkıyorum" diye uyararak gerekir. Damaya çıkıldığında ise "DAMA" diye rakibi uyarmalıyız.

Bu mecburi olmayan kurallar, Dama ustaları tarafından halen uygulanmaktadır. Kurallar zorunlu olamaz çünkü, "rakibe iki taş istiyorum" denildikten sonra, rakip bir oyunun parçası olarak, "buradan ben size üç taş veriyorum" diyebilir. Bu nezaket kuralları Damanın uzun tarihi boyunca, oyuncular arasındaki zengin sosyal diyaloglar sonucu, ustaların davranış kültürü olarak yerleşmiştir. Bu kurallar aynı zamanda ustaların nezaketi ile Türk Damasının zarafetini yansıtmaktadır.

Kural Uygulama Örnekleri

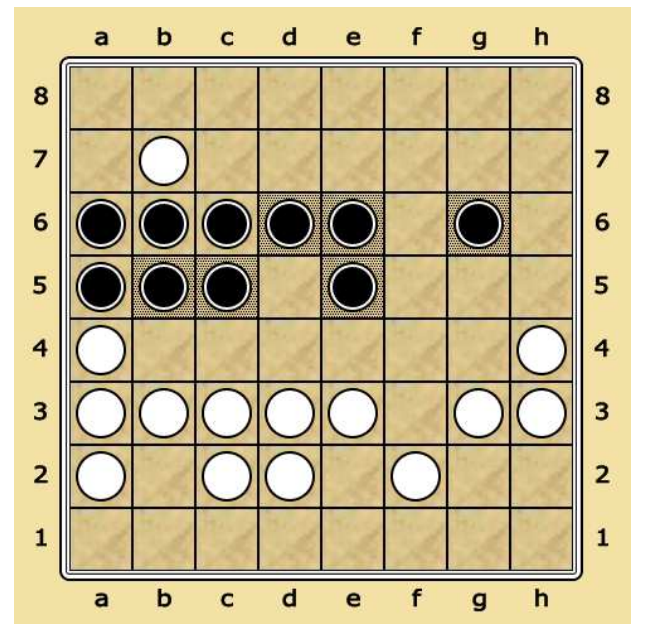
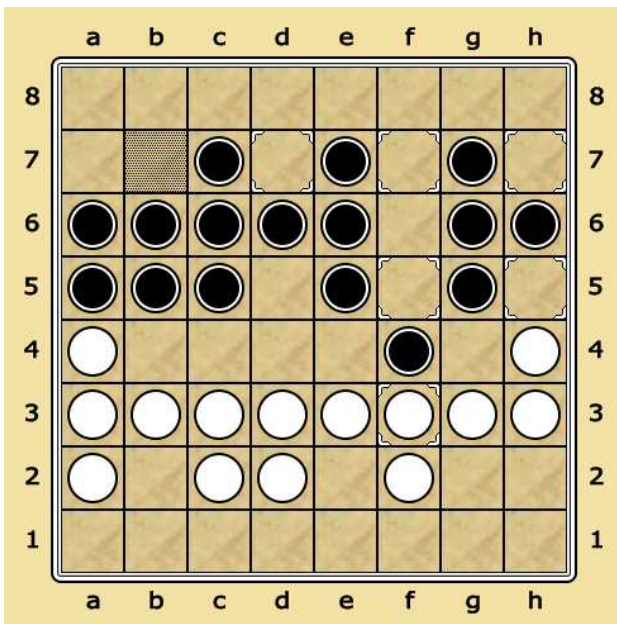
Örnek 1 Fazla taş almak zorunludur.

Bu pozisyonda f3 te bulunan beyaz taş, sırasıyla f5, d5, d7 ve b7 karelerine atlayarak, 4 taş almak zorundadır. Beyaz taş f3, f5, h5 yaparak 2 taş almayı seçemez. 4 taş almak mecburiyeti var.

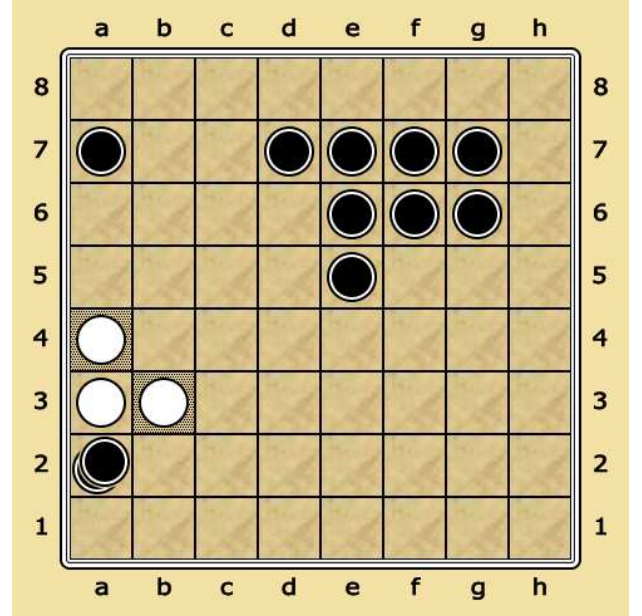
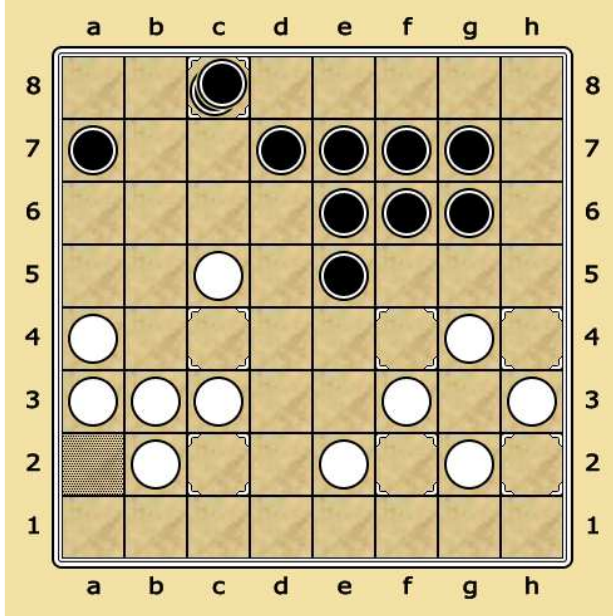
Örnek 2 Fazla taş almak zorunludur.

Bu pozisyonda f3 te bulunan beyaz taş, sırasıyla f5, h5, h7, f7, d7 ve b7 karelerine atlayarak, 6 taş almak zorundadır. Beyaz taş f3, f5, d5, d7, f7, h7 yaparak 5 taş almayı seçemez. 6 taş almak mecburiyeti var.

Örnek 3 – “L” tipi hamleler

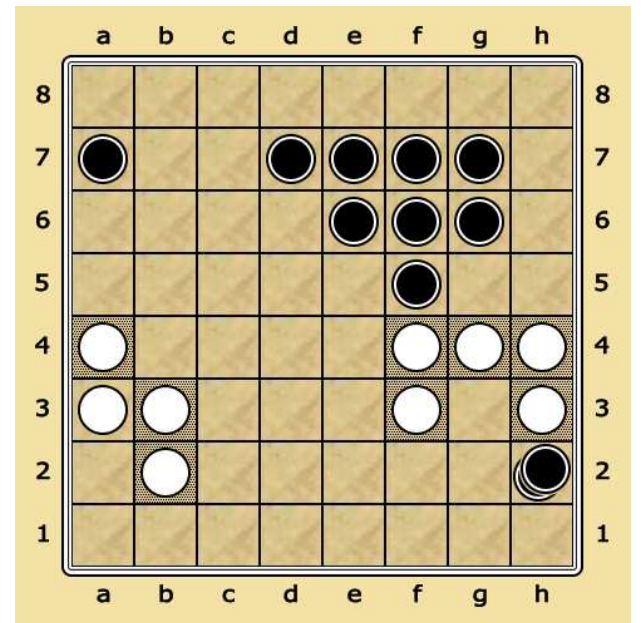
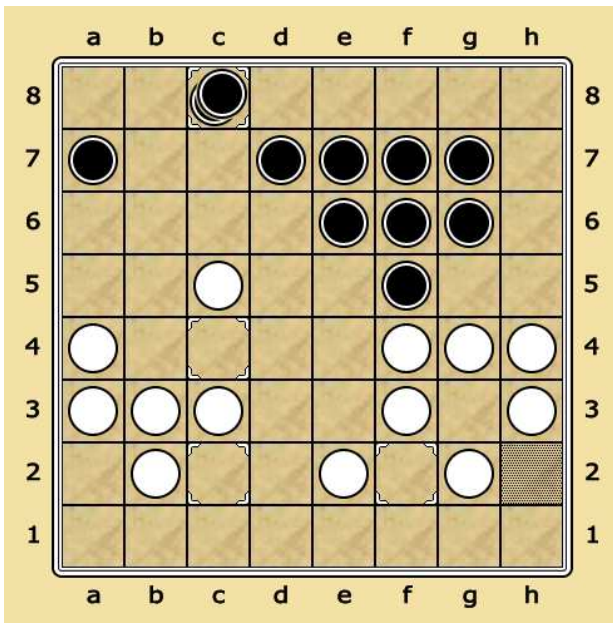
Bu pozisyonda hamle sırası siyahta ve siyah dama, taş alacak. Sırasıyla c4, c2, f2, h2, h4, f4, f2, a2 veya c4, c2, f2, f4, h4, h2, f2, a2 hareketiyle 8 taş alır. Nasıl alırsa alsın 8 taş alır. Oyuncu istediği taraftan taşları toplar. Burada damanın taş toplarken nasıl “L” çizdiğini görüyoruz.

C8 de bulunan siyah dama sırasıyla c4, c2, f2, h2, h4, f4, f2, a2 veya c4, c2, f2, f4, h4, h2, f2, a2 hareketiyle 8 beyaz taşı alır.

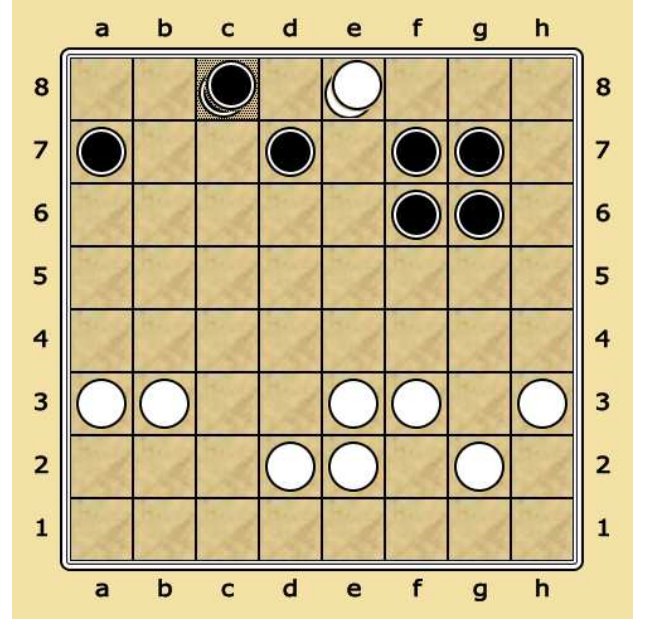
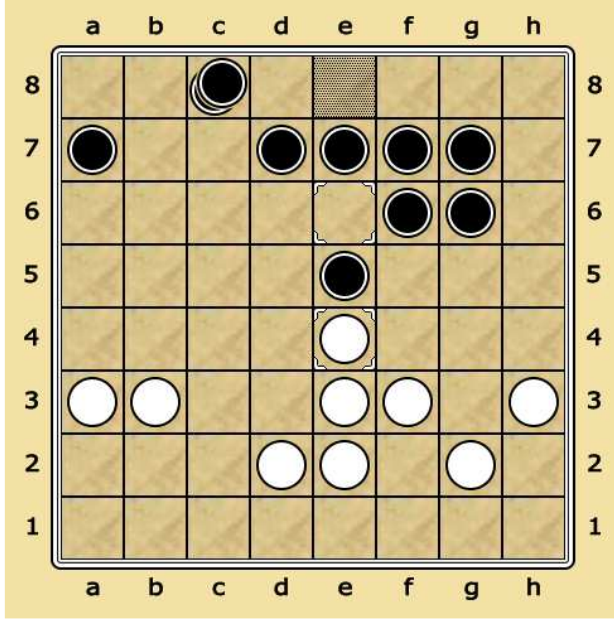
Örnek 4 – Ters yöne dönüş yasağı.

Bu örnekte ise damanın taş toplarken geriye dönüp taş alamayacağını görüyoruz. C8 karesinde bulunan, siyah dama, sırasıyla c4, c2, f2, h2 hareketleriyle 4 taş alarak h2 karesinde hamlesini bitirir. Hamlesinin sonunda, geldiği yönün tam tersinde b2 karesinde bulunan taşı alıp a2 karesine doğru hareketini devam ettiremez. Siyah dama h2 karesine geldiğinde, bu aşamada hamle sırası beyaz taşlara geçer.

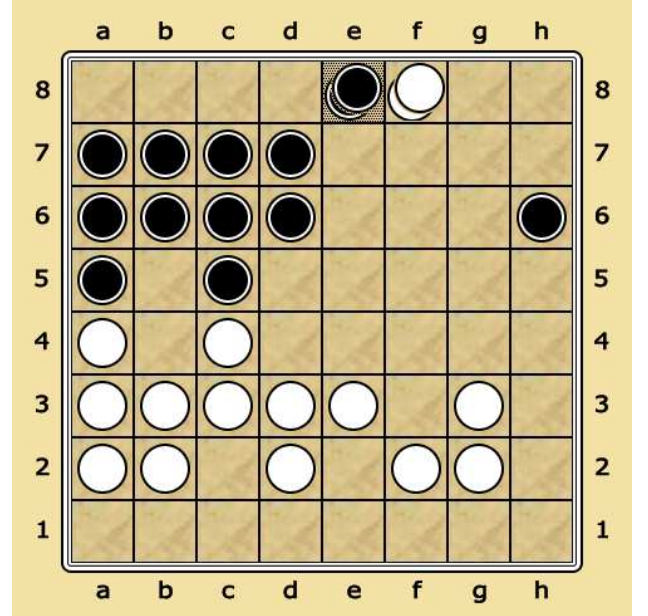
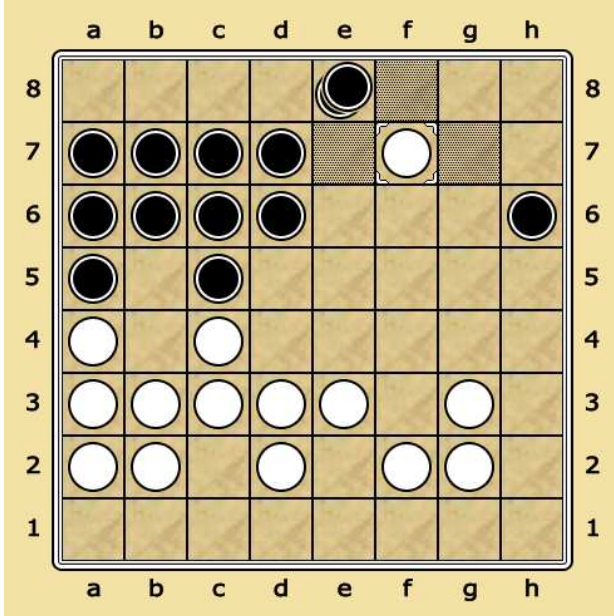
Örnek 5 – Taş alarak Damaya çıkmak.

Burada ise hamle sırası beyaz taşta ve taş alarak dama çıkıyor. Bu pozisyonda beyaz taş iki tane siyah taş alır ve e8 karesinde kalır. Beyaz taş dama niteliği kazanır fakat, hamle sırası siyahlara geçer. Beyaz taş dama niteliği kazanır kazanmaz, a8 ve a6 karelerine doğru hamlelerine devam edemez.

Örnek 6 – Taş almadan Damaya çıkmak.

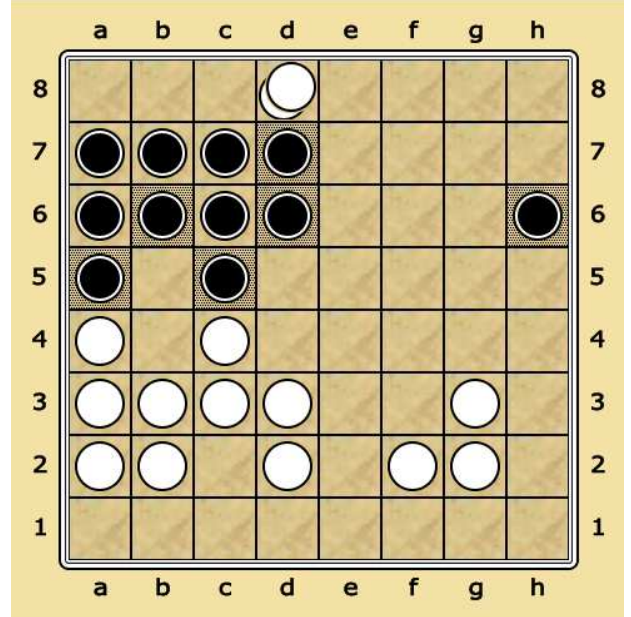
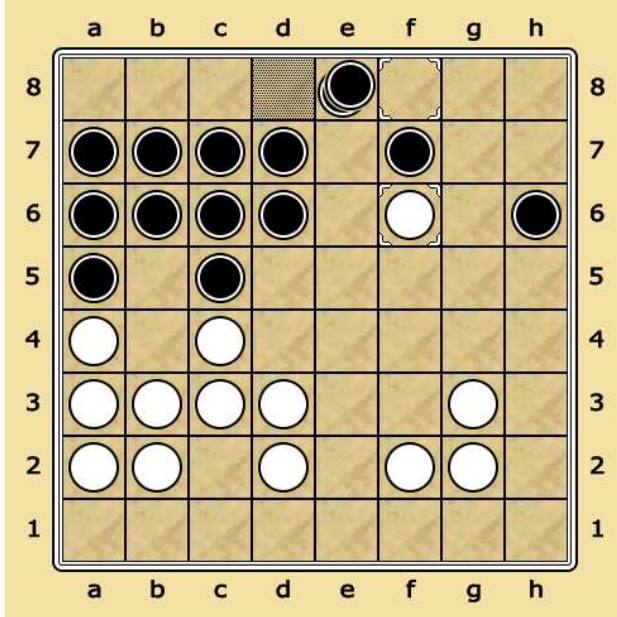
Yoz taşın, taş almadan, damaya çıkıp, bitişikteki dama taşını alamayacağını gösteren bir örnek.

Hamle sırası beyaz taşta. F7 karesindeki beyaz taş DAMA'ya çıkıp, bitişikteki rakibin damasını alamaz. Dama derse, beyaz taş f8 karesinde durur ve hamle sırası siyahlara geçer. Örneğimizde e8 karesinde bulunan siyah dama ise, taş fazlalılığı nedeniyle, f8 deki beyaz damayı alamaz, e3 ve d2 karelerindeki beyaz taşları almak zorundadır.

Örnek 7 – Taş alarak Damaya çıkıp bitişik taşın alınabilmesi.

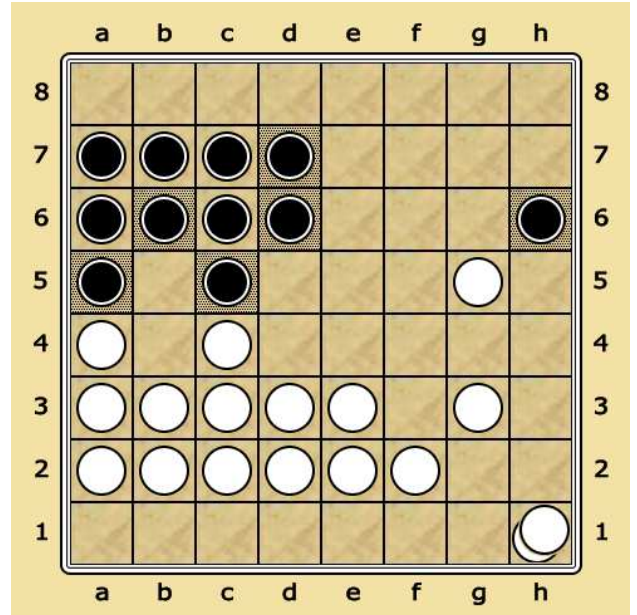
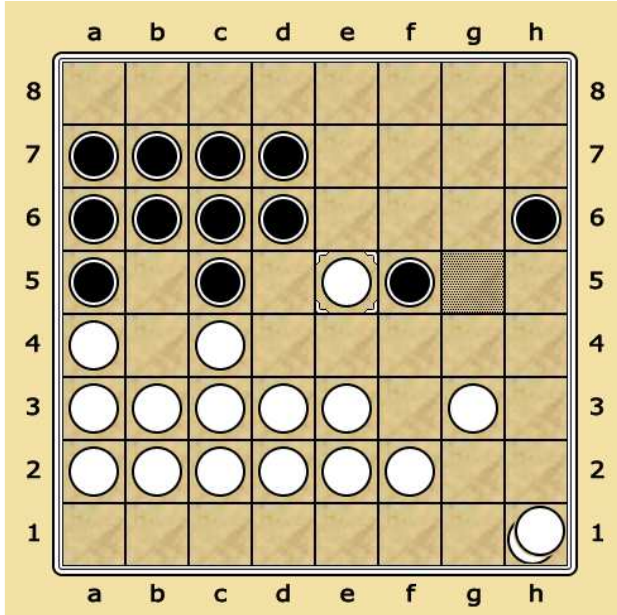
Taş alarak, damaya çıkıp, bitişik taşı alabildiğini gösteren bir örnek.

Hamle sırası f6 karesindeki beyaz taşta ve siyahın yoz taşı ile birlikte damasını da alır ve DAMA der.

Örnek 8 – Eşit taş almında seçim serbestliği.

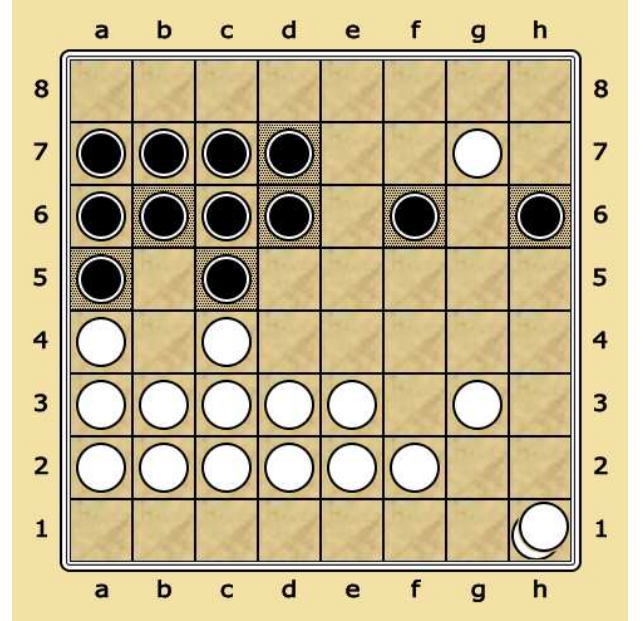
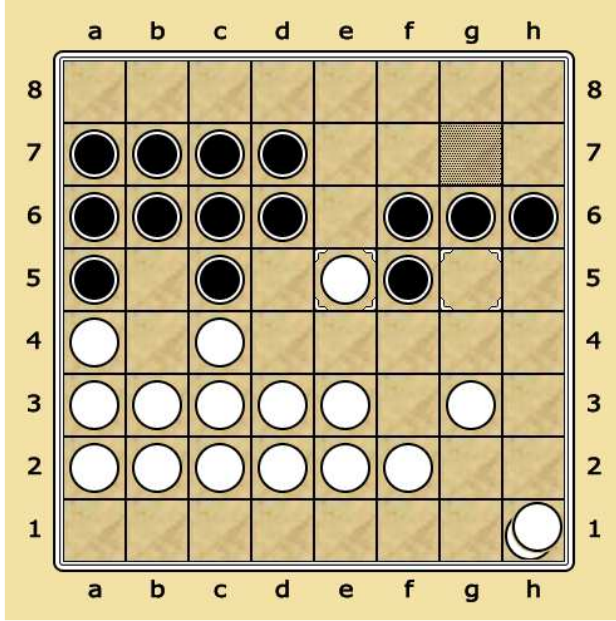
Yoz taşın ve Dama taşının eşit taş alabildiği durumda, her ikisinin de seçilebileceğini gösteren bir örnek.

Hamle sırası beyaz taşta. İster h1 karesindeki dama ile h6 daki siyah taşı alır (h1xh6), ister e5 teki yoz taş ile f5 teki siyah taşı alır (e5xf5). Çünkü her iki tarafta alınacak taşlar eşittir. Damaya veya yoz taşa öncelik yoktur.

Örnek 9 – Normal taşın Dama taşından fazla taş aldığı durum.

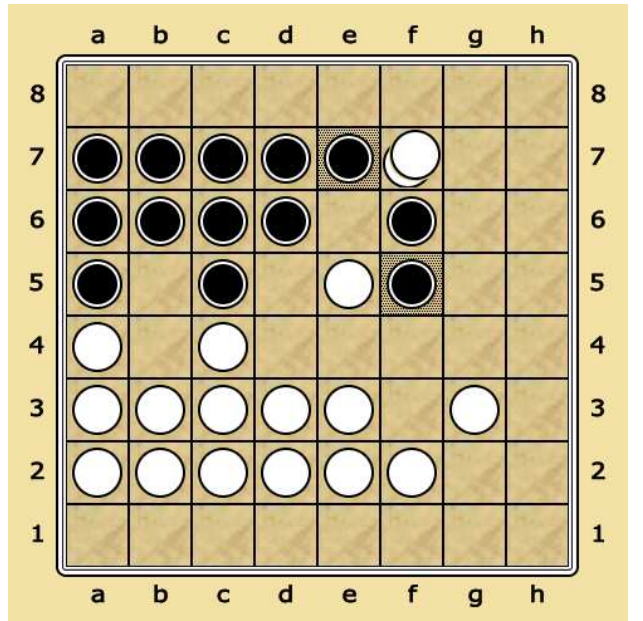
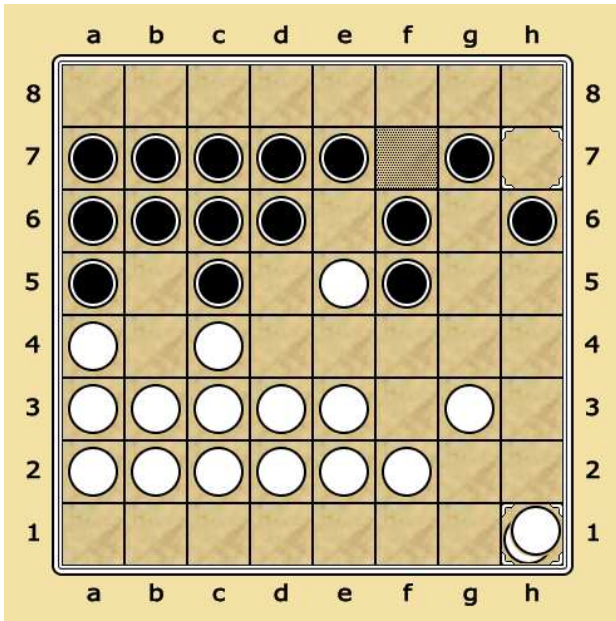
Yoz taşın fazla, dama taşının eksik taş alabildiği durumda, yoz taşın seçilmesi gerektiğini gösteren bir örnek.

Burada hamle sırası beyaz taşadır. Dama ile 1 taş (h1xh6), yoz taş ile iki taş (e5xf5xg6) alınabilir. Fazla taşı almak zorunlu olduğundan, yoz taş ile taşları almalı.

Örnek 10 – Dama taşının fazla taş aldığı durum.

Yoz taşın az, dama taşının fazla taş alabildiği durumda, dama taşının seçilmesi gerektiğini gösteren bir örnek.

Yine hamle sırası beyaz taşadır. Yoz taş ile taş alınmaz (e5xf5). H1 karesindeki Dama ile alınınca, dama kesilecek olsa bile, fazla taşı almak zorunda olduğundan, DAMA ile 2 taş alınacaktır (h1xh6xg7).

Oyun Sonu

Galibiyet

Bir taraf, diğer tarafın tım taşlarını aldığında veya karşı taraf hiç bir taşını oynayamıyor durumda ise, oyunu kazanmış olur. Taş sayısı veya pozisyon olarak zayıf durumda bulunan oyuncu, oyunun gidişatına göre, oyundan çekilebilir ve bu durumda da karşı taraf kazanmış olur.

Beraberlik

Her iki oyuncunun birer adet taşı kaldığında oyun beraberlikle sonuçlanır. Bunun dışında, oyuncuların biri diğerine beraberlik teklif edebilir. Karşı taraf bu teklifi kabul ettiğinde de oyun berabere sonuçlanmış olur. Son olarak, eğer aynı pozisyon üç kez aynı şekilde tekrar ederse, oyun beraberlikle sonuçlanır.